EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 24.6.2020
COM(2020) 262 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Edasised sammud endise kolmanda samba *acquis* vastavusse viimiseks andmekaitsenormidega

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Edasised sammud endise kolmanda samba *acquis*' vastavusse viimiseks andmekaitsenormidega

I. Sissejuhatus

Käesolevas teatises tutvustatakse õigusaktide läbivaatamist, milleks komisjon on kohustatud isikuandmete kaitset õiguskaitse valdkonnas käsitleva direktiivi[1] (direktiiv 2016/680, edaspidi „politseidirektiiv") artikli 62 lõike 6 kohaselt.

Politseidirektiiv jõustus 6. mail 2016 ja vastavalt direktiivi artikli 63 lõikele 1 oli liikmesriikidel selle ülevõtmiseks oma õigusesse aega 6. maini 2018. Direktiiviga tunnistati kehtetuks ja asendati nõukogu raamotsus 2008/977/JSK. Politseidirektiivi kohaldatakse nii riigisisesel kui ka piiriülesel isikuandmete töötlemisel pädevate asutuste poolt süütegude tõkestamiseks, uurimiseks, avastamiseks, nende eest vastutusele võtmiseks või kriminaalkaristuste täitmisele pööramiseks, sealhulgas avalikku julgeolekut ähvardavate ohtude eest kaitsmiseks ja nende ennetamiseks (edaspidi „õiguskaitse") (artikli 1 lõige 1). See on esimene õigusakt, milles käsitletakse õiguskaitse valdkonda tervikuna, vastupidiselt eelnevatele valdkondlikele käsitustele, mille kohaselt kehtisid iga õiguskaitsealase õigusakti suhtes eraldi andmekaitsenormid. Politseidirektiiv tugineb Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklile 16 ja selle kaudu annab liidu seadusandja õigusjõu põhiõiguste harta artiklis 8[2] sätestatud põhiõigusele isikuandmete kaitsele seoses isikuandmete töötlemisega õiguskaitseasutustes.

Politseidirektiivi artikliga 60 on ette nähtud varasemate normide ajutine kohaldamine, mille kohaselt ei mõjuta direktiivi sätted teatavate liidu õigusaktide isikuandmete kaitse erisätteid. See puudutab isikuandmete kaitse erisätteid kriminaalasjades tehtava õigusalase koostöö ja politseikoostöö valdkonnas vastu võetud liidu õigusaktides, mis jõustusid 6. mail 2016 või enne seda. Politseidirektiivi juba kohaldatakse nende õigusaktide ülejäänud sätete suhtes.

Politseidirektiivi artikli 62 lõikega 6 on ette nähtud, et komisjon vaatab hiljemalt 6. mail 2019 läbi muud liidu vastu võetud õigusaktid, millega reguleeritakse isikuandmete töötlemist pädevate asutuste poolt õiguskaitse eesmärkidel, kaasa arvatud õigusaktid, mille sätteid kohaldati artikli 60 kohaselt ajutiselt, et hinnata vajadust viia need politseidirektiiviga vastavusse ning asjakohasel juhul teha vajalikud ettepanekud nende muutmiseks, et tagada isikuandmete kaitse järjepidevus politseidirektiivi kohaldamisalas. Politseidirektiivi artikli 62 lõikega 6 ettenähtud vastavusse viimise eesmärk peaks olema asjaomaste õigusaktide muutmine nii, et nendes liidu õigusaktides (ja asjakohasel juhul liikmesriikide rakendusaktides) sätestatud kohaldatavad andmekaitsenormid oleksid kooskõlas politseidirektiivis (ja selle ülevõtmiseks kehtestatud liikmesriikide sätetes) sätestatud normidega. Käesolevas teatises loetletakse õigusaktid, mis läbivaatamise tulemusel tuleks andmekaitsenormidega vastavusse viia, ja esitatakse ajakava selle eesmärgi saavutamiseks.

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89–131).

[2] ELTL artikli 16 ja põhiõiguste harta artikli 8 omavahelise seose kohta vt Euroopa Kohtu arvamus (suurkoda) A-1/15, ECLI:EU:C:2017:592, punkt 120.

See järeldus ei takista komisjoni tegemast otsuseid igas läbivaadatud õigusaktis tehtavate konkreetsete muudatuste kohta, eelkõige juhul, kui sellises õigusaktis on kavas teha põhjalikke muudatusi või see asendada uue aktiga.

II. Õigusaktide läbivaatamise tulemused

Õigusaktide läbivaatamisel võttis komisjon arvesse uuringut, mis tehti Euroopa Parlamendi katseprojekti „ELi andmekogumisvahendite ja -programmide põhiõigustealane läbivaatamine“[3] raames. Uuringu käigus kaardistati politseidirektiivi artikli 62 lõike 6 kohaldamisalasse kuuluvad liidu õigusaktid ja tehti kindlaks, milliseid sätteid võib olla vaja andmekaitseküsimustes ühtlustada.

Uuringule tuginedes tegi komisjon kindlaks 26 liidu õigusakti, mis oli vaja läbi vaadata. Komisjon jõudis järeldusele, et nendest 26 õigusaktist ei ole vaja muuta 16 õigusakti, ent 10 õigusakti ei ole politseidirektiiviga täielikult kooskõlas ja seetõttu tuleb neid muuta.

Õigusaktid, mis reguleerivad isikuandmete töötlemist pädevates asutustes ja mis on vastu võetud või mida on juba muudetud pärast politseidirektiivi jõustumist, ei kuulu selle direktiivi kohaselt läbivaatamisele, kuna nendes aktides on politseidirektiivi nõudeid juba arvesse võetud.

III. Õigusaktid, mida ei ole vaja vastavusse viia

16 õigusakti, mida ei ole vaja politseidirektiiviga vastavusse viia, jagunevad viide järgnevalt esitatud kategooriasse.

1) Õigusaktid, mis ei sisalda andmekaitse erinorme

Õigusaktid, mis ei sisalda andmekaitse erinorme, ei olnud politseidirektiivi artikli 60 kohaselt ajutiselt kohaldatavad. See tähendab, et nende õigusaktide kohase isikuandmete töötlemise suhtes kehtivad politseidirektiivi ülevõtmiseks kehtestatud liikmesriikide õigusnormid ja seetõttu ei ole neid õigusakte vaja rohkem politseidirektiiviga vastavusse viia. Selliseid õigusakte on seitse:

i. nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta[4];

ii. nõukogu 22. juuli 2003. aasta raamotsus 2003/577/JSK vara või tõendite arestimise otsuste täitmise kohta Euroopa Liidus[5];

---

[3] Katseprojekti läbiviimist taotles Euroopa Parlament, seda haldas komisjon ja teostas töövõtja (sõltumatute ekspertide rühm). Komisjon valis töövõtja välja Euroopa Parlamendi esitatud kriteeriumite põhjal. Projekti tulemused kajastavad üksnes töövõtja seisukohti ja arvamusi ning komisjon ei vastuta selle eest, kuidas projekti tulemustes sisalduvat teavet võidakse kasutada. Projekti tulemused on avaldatud järgmisel aadressil: http://www.fondazionebrodolini.it/en/projects/pilot-project-fundamental-rights-review-eu-data-collection-instruments-and-programmes

[4] EÜT L 190, 18.7.2002, lk 1–20.

[5] ELT L 196, 2.8.2003, lk 45–55.

iii. nõukogu 24. jaanuari 2005. aasta ühine seisukoht 2005/69/JSK teatavate andmete vahetamise kohta Interpoliga[6];

iv. nõukogu 24. veebruari 2005. aasta raamotsus 2005/214/JSK rahaliste karistuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta[7];

v. nõukogu 6. oktoobri 2006. aasta raamotsus 2006/783/JSK konfiskeerimisotsuste suhtes vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta[8];

vi. nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/947/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kohtuotsuste ja vangistuse tingimisi kohaldamata jätmist käsitlevate otsuste suhtes, et teostada tingimuslike meetmete ja alternatiivsete mõjutusvahendite järelevalvet[9];

vii. nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/909/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil[10].

2) Õigusaktid, milles on viide nõukogu raamotsusele 2008/977/JSK ja mis ei sisalda andmekaitse erinorme

Nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/977/JSK kriminaalasjades tehtava politsei- ja õigusalase koostöö raames töödeldavate isikuandmete kaitse kohta[11] tunnistati politseidirektiiviga kehtetuks alates 6. maist 2018 ning direktiivi artiklis 59 on märgitud, et viiteid nõukogu raamotsusele 2008/977/JSK käsitatakse viidetena politseidirektiivile. Sellega on tagatud, et isikuandmete töötlemisel nende õigusaktide alusel kohaldatakse politseidirektiivi. Need aktid ei sisalda andmekaitse erinorme (peale viite nõukogu raamotsusele 2008/977/JSK) ja läbivaatamise tulemusel selgus, et täiendavaid andmekaitsealaseid muudatusi nendes õigusaktides ei ole vaja. Sellesse kategooriasse kuuluvad järgmised kolm õigusakti:

i. nõukogu 23. oktoobri 2009. aasta raamotsus 2009/829/JSK Euroopa Liidu liikmesriikides vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta järelevalvemeetmete rakendamise otsuste kui kohtueelse kinnipidamisega seotud alternatiivse võimaluse suhtes[12];

ii. nõukogu 30. novembri 2009. aasta raamotsus 2009/948/JSK kohtualluvuskonfliktide vältimise ja lahendamise kohta kriminaalmenetluses[13];

iii. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/99/EL Euroopa lähenemiskeelu kohta[14].

3) Õigusaktide ettepanekud, mille üle käivad institutsioonidevahelised läbirääkimised

6 ELT L 27, 29.1.2005, lk 61–62.
7 ELT L 76, 22.3.2005, lk 16–30. Nõukogu raamotsuse 2005/214/JSK kohta tuleb märkida, et isikuandmete kaitse üldmäärust kohaldatakse väärtegude, mitte kuritegude eest määratud rahaliste karistuste suhtes.
8 ELT L 328, 24.11.2006, lk 59–78.
9 ELT L 337, 16.12.2008, lk 102–122.
10 ELT L 327, 5.12.2008, lk 27–46.
11 ELT L 350, 30.12.2008, lk 60–71.
12 ELT L 294, 11.11.2009, lk 20–40.
13 ELT L 328, 15.12.2009, lk 42–47.
14 ELT L 338, 21.12.2011, lk 2–18.

Järgmist kahte õigusakti juba vaadatakse läbi. Komisjoni algatatud käimasoleva seadusandliku protsessi käigus on politseidirektiivi nõudeid juba arvesse võetud.

i. Nõukogu 23. juuni 2008. aasta otsus 2008/633/JSK, mis käsitleb liikmesriikide määratud ametiasutuste ja Europoli juurdepääsu viisainfosüsteemile (VIS) terroriaktide ja muude raskete kuritegude vältimise, avastamise ja uurimise eesmärkidel,[15] reguleerib juurdepääsu VISi isikuandmetele terroriaktide ja muude raskete kuritegude vältimise, avastamise ja uurimise eesmärgil. 2018. aastal võttis komisjon vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepaneku, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 767/2008, määrust (EÜ) nr 810/2009, määrust (EL) 2017/2226, määrust (EL) 2016/399, määrust XX/2018 [koostalitlusvõimet käsitlev määrus] ja otsust 2004/512/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2008/633/JSK[16]. Selle ettepanekuga viiakse õiguskaitseasutuste juurdepääsu käsitlev säte vastavusse viimaste muudatustega õigusaktides ja tehakse ettepanek nõukogu otsus kehtetuks tunnistada.

ii. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest[17]. 2016. aastal tegi komisjon ettepaneku see määrus kehtetuks tunnistada, kui ta esitas ettepaneku Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega luuakse sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteem määruse (EL) nr 604/2013 (millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest) tõhusaks kohaldamiseks ja ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute tuvastamiseks ning mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europoli taotlusi sõrmejälgede andmete võrdlemiseks Eurodac-süsteemi andmetega õiguskaitse eesmärgil (uuesti sõnastatud)[18].

4) Rahvusvahelised lepingud üksnes liikmesriikide või Schengeni riikide vahel

Politseidirektiivi artikli 62 lõike 6 kohaselt tuleb läbi vaadata mõned rahvusvahelised lepingud, mis on siduvad üksnes liikmesriikide või Schengeni riikide suhtes, kes on kohustatud politseidirektiivi oma riigi õiguskorda üle võtma. Seetõttu reguleerivad nende lepingute raames isikuandmete töötlemist nende riikide pädevate asutuste poolt õiguskaitse valdkonnas riikide õigusnormid, millega politseidirektiiv on üle võetud. Selliseid lepinguid on kolm:

i. Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel koostatud konventsioon tolliasutuste vastastikuse abi ja koostöö kohta (Napoli II konventsioon)[19];

ii. nõukogu 29. mai 2000. aasta akt, millega kehtestatakse Euroopa Liidu lepingu artikli 34 kohane konventsioon Euroopa Liidu riikide vahelise vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades[20];

15 ELT L 218, 13.8.2008, lk 129–136.
16 COM(2018) 302 final.
17 ELT L 180, 29.6.2013, lk 31–59.
18 COM/2016/0272 final – 2016/0132 (COD).
19 EÜT C 24, 23.1.1998, lk 2–22.
20 EÜT C 197, 12.7.2000, lk 1–2.

iii. kokkulepe Euroopa Liidu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel, mis käsitleb Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise 29. mai 2000. aasta konventsiooni (vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades) ja selle 2001. aasta protokolli teatavate sätete kohaldamist[21].

5) Vastastikuse õigusabi osutamise leping ELi ja USA vahel

2003. aastal allakirjutatud Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vaheline vastastikuse õigusabi osutamise leping[22] jõustus 1. veebruaril 2010. Lisaks lepingus olevatele kaitsesätetele täiendab vastastikuse õigusabi lepingut 2017. aasta veebruaris jõustunud Ameerika Ühendriikide ja Euroopa Liidu vaheline süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmisega seotud isikuandmete kaitse kokkulepe[23] (ELi–USA raamleping) asjakohaste isikuandmete kaitse tagatistega ja seetõttu ei ole ELi–USA vastastikuse õigusabi lepingut vaja rohkem muuta.

IV. Õigusaktid, mis tuleb politseidirektiiviga vastavusse viia

Läbivaatamise tulemusena tehti kindlaks 10 õigusakti, mida komisjon peab vajalikuks muuta , kas sellepärast, et need sisaldavad isikuandmete kaitse erisätteid, mida politseidirektiiv direktiivi artikli 60 kohaselt ei mõjuta (jätkub sätete ajutine kohaldamine), või mille ajutine kohaldamine ei jätku, kuid need sätted ei ole politseidirektiiviga täielikult kooskõlas, nagu on täpsustatud allpool.

1) Nõukogu raamotsus ühiste uurimisrühmade kohta

Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuses 2002/465/JSK ühiste uurimisrühmade kohta[24] on esitatud ühiste uurimisrühmade loomise tingimused. Otsuses on erisäte, mis käsitleb ühise uurimisrühma liikme või lähetatud liikme saadud teabe töötlemist, kusjuures see teave võib sisaldada isikuandmeid, ja millega on ette nähtud, et sellist teavet võib kasutada muudel eesmärkidel, kui rühma moodustanud liikmesriigid on selles kokku leppinud (artikli 1 lõike 10 punkt d). See säte tuleks politseidirektiiviga vastavusse viia.

Politseidirektiiviga vastavusse viimine

Nõukogu raamotsus 2002/465/JSK tuleks politseidirektiiviga vastavusse viia järgmiselt:

- täpsustada, et nõukogu raamotsuse 2002/465/JSK kohaselt saadud isikuandmeid võib töödelda muudel eesmärkidel kui see, milleks need andmed koguti, liikmesriikide õigusaktidega ette nähtud ja rühma moodustanud liikmesriikide vahel kokku lepitud ulatuses vastavalt politseidirektiivi artikli 4 lõikes 2 ja artikli 9 lõikes 1 sätestatud tingimustele.

Edasised sammud

Komisjon esitab nõukogu raamotsuse 2002/465/JSK sihipärase muudatusettepaneku 2020. aasta viimases kvartalis.

---

21 ELT L 26, 29.1.2004, lk 3–9.
22 ELT L 181, 19.7.2003, lk 34–42.
23 ELT L 336, 10.12.2016, lk 3–13.
24 EÜT L 162, 20.6.2002, lk 1–3.

2) Nõukogu otsus terroriaktidega seotud teabevahetuse ja koostöö kohta

Nõukogu 20. septembri 2005. aasta otsus 2005/671/JSK terroriaktidega seotud teabevahetuse ja koostöö kohta[25] võeti vastu enne nõukogu raamotsuse 2008/977/JSK jõustumist ning sisaldab sätteid, mille ajutine kohaldamine jätkus vastavalt politseidirektiivi artiklile 60. Nõukogu otsust 2005/671/JSK on hiljuti muudetud direktiiviga (EL) 2017/541 terrorismivastase võitluse kohta.

Politseidirektiiviga vastavusse viimine

Nõukogu raamotsus 2005/671/JSK tuleks politseidirektiiviga vastavusse viia järgmistes aspektides:

- täpsustada, et isikuandmeid võib nõukogu otsuse 2005/671/JSK kohaselt töödelda ainult terroriaktide ennetamiseks, uurimiseks, avastamiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks kooskõlas eesmärgi piiramise põhimõttega;
- vahetatavate isikuandmete liigid tuleks täpsemalt määratleda liidu või liikmesriigi õigusaktides vastavalt politseidirektiivi artikli 8 lõikes 2 sätestatud nõudele, võttes nõuetekohaselt arvesse asjaomaste asutuste operatiivvajadusi.

Edasised sammud

Komisjon esitab nõukogu otsuse 2005/671/JSK sihipärase muudatusettepaneku 2021. aasta esimesel poolaastal.

Lisaks on komisjonil kavas esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule 8. septembriks 2021 aruanne, milles hinnatakse direktiivi (EL) 2017/541 lisaväärtust seoses terrorismivastase võitlusega ning direktiivi mõju põhiõigustele ja -vabadustele, sealhulgas õigusele andmekaitsele (direktiivi (EL) 2017/541 artikli 29 lõige 2).

3) Nõukogu raamotsus õiguskaitseasutuste vahelise teabe vahetamise kohta

Nõukogu 18. detsembri 2006. aasta raamotsuses 2006/960/JSK Euroopa Liidu liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelise teabe ja jälitusteabe vahetamise lihtsustamise kohta[26] on sätestatud üldnormid, mille alusel saavad liikmesriikide õiguskaitseasutused vahetada olemasolevat teavet ja jälitusteavet, et viia läbi uurimist kriminaalasjades või kriminaalluure operatsioone. Raamotsusega on ette nähtud, et piiriülese andmevahetuse kord ei tohi põhimõtteliselt olla rangem riigisisese andmevahetuse menetlustest.

Politseidirektiiviga vastavusse viimine

Nõukogu raamotsus tuleks politseidirektiiviga vastavusse viia järgmistes aspektides:

- täpsustada, mis liiki isikuandmeid saab raamotsuse kohaselt vahetada, nii et säiliks raamotsuse tõhusus ja olemus horisontaalse õigusaktina;
- selgitada veel kaitsemeetmeid, eeskätt vajalikkuse ja proportsionaalsuse hindamise nõuet iga teabevahetuse puhul;
- ajakohastada viiteid horisontaalsele andmekaitseraamistikule ja lisada viide politseidirektiivi kohaldatavuse kohta.

Edasised sammud

Komisjon hindab seda õigusakti, võttes arvesse laiemat arutelu ja 2020. aastal tehtud teostatavusuuringut, mis käsitleb ELi õiguskaitsekoostöö alaste õigusaktide

[25] ELT L 253, 29.9.2005, lk 22–24.
[26] ELT L 386, 29.12.2006, lk 89–100.

kodifitseerimist, mille eesmärk peaks olema õiguskaitsekoostöö valdkonnas kehtivate eri õigusaktide uuesti sõnastamine ja ajakohastamine. Komisjon teeb 2021. aasta viimases kvartalis seadusandliku ettepaneku, mis sisaldab vähemalt nõukogu raamotsuse 2006/960/JSK muutmist, et tagada vajalik ühtlustamine andmekaitsenormidega.

4) Nõukogu otsus kriminaaltulu jälitamise talituste vahelise koostöö kohta

Nõukogu 6. detsembri 2007. aasta otsus 2007/845/JSK, mis käsitleb kriminaaltulu jälitamise talituste vahelist koostööd kuritegelikul teel saadud tulu või kuritegevusega seotud muu vara jälitamise ja tuvastamise valdkonnas,[27] kohustab liikmesriike asutama kriminaaltulu jälitamise talituse ning kehtestama raamistiku andmete vahetamiseks liikmesriikide kriminaaltulu jälitamise talituste vahel.

Politseidirektiiviga vastavusse viimine

Nõukogu otsus 2007/845/JSK või õigusakt, millega see asendatakse, tuleks politseidirektiiviga vastavusse viia kõigis asjakohastes aspektides, sealhulgas:

- selgitada, et isikuandmete töötlemine nõukogu otsuse 2007/845/JSK kohaselt peab toimuma politseidirektiivi nõudeid järgides. Praegu on nõukogu otsuse 2007/845/JSK artiklis 5 sõnaselgelt viidatud Euroopa Nõukogu 28. jaanuari 1981. aasta konventsioonile isiku kaitse kohta isikuandmete automatiseeritud töötlemisel ja selle konventsiooni 8. novembri 2001. aasta lisaprotokollile seoses järelevalveasutustega ja andmete liikumisega üle piiri. See nõukogu otsus võeti vastu enne nõukogu raamotsuse 2008/977/JSK jõustumist ja selle isikuandmete kaitse erisätted kuuluvad politseidirektiivi artikli 60 kohaldamisalasse, mis tähendab, et politseidirektiiv neid sätteid ei mõjuta (nende kohaldamine jätkub ajutiselt). Seetõttu tuleb teha seadusandlik muudatus tagamaks, et politseidirektiivi kohaldatakse täielikult;
- vahetatavate isikuandmete liigid tuleks täpsemalt määratleda, võttes nõuetekohaselt arvesse asjaomaste asutuste operatiivvajadusi.

Edasised sammud

Komisjonis on käimas arutelu kriminaaltulu jälitamise talituste rolli ja ülesannete üle. Selle osana algatas komisjon 2019. aasta detsembris uuringu „Kuritegeliku vara külmutamine, konfiskeerimine ja tagasivõitmine – mis toimib ja mis ei toimi“. Uuringu lõpparuanne peaks valmima 2020. aasta juulis.

Uuringu järeldused ja soovitused võiksid olla aluseks edasisele mõttevahetusele kriminaaltulu jälitamist reguleeriva ELi õigustiku, sealhulgas nõukogu otsuse 2007/845/JSK üle. Seadusandlik ettepanek, mis sisaldab andmekaitsenormide ühtlustamiseks vajalikke muudatusi, esitatakse 2021. aasta lõpuks.

5) Nõukogu otsused piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega (Prümi otsused)

Nõukogu 23. juuni 2008. aasta otsuses 2008/615/JSK piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega[28] ning nõukogu 23. juuni 2008. aasta otsuses 2008/616/JSK, millega rakendatakse otsust 2008/615/JSK piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja

[27] ELT L 332, 18.12.2007, lk 103–105.
[28] ELT L 210, 6.8.2008, lk 1–11.

piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega,[29] on sätestatud normid, mis reguleerivad liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelist koostööd, eelkõige seoses liikmesriikide kriminaalõiguslike andmebaaside sõrmejälje- ja DNA-andmete vahetamisega päringutabamusel või selle puudumisel põhineva süsteemi alusel. Prümi raamistikuga on veebirakenduse EUCARIS kaudu ette nähtud ka otsejuurdepääs sõidukite registreerimisandmetele.

Politseidirektiiviga vastavusse viimine

Prümi otsuste läbivaatamisega tuleb tagada uue Prümi raamistiku täielik kooskõla politseidirektiiviga, eeskätt andmekaitsetagatiste osas. Komisjon teeb muudatusettepaneku, mille eesmärk on tagada kooskõla politseidirektiiviga, muu hulgas järgmistes aspektides:

- viia vastavusse andmesubjekti õigused ja normid, mis puudutavad vastutust isikuandmete töötlemise eest, ning õiguskaitsevahendid;
- tagada, et logimisnõuded on täielikult politseidirektiiviga kooskõlas;
- viia vastavusse normid, mis reguleerivad isikuandmete edastamist kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele;
- analüüsida, kuidas suhestuvad omavahel politseidirektiivi artikli 9 lõige 3 ja Prümi otsustega loodud süsteem;
- nõukogu otsuse 2008/615/JSK 3. ja 5. peatüki kohta selgitada, mis liiki isikuandmeid võib töödelda kuritegude ennetamiseks ning avaliku korra ja suurürituste turvalisuse tagamiseks või seoses muude koostöövormidega, vastavalt politseidirektiivi artikli 8 lõikele 2;
- selgitada, et otsuse kohane teabe vahetamine, eelkõige andmete edastamine seoses suurürituste või muude koostöövormidega, (nõukogu otsuse 2008/615/JSK 3. ja 5. peatükk) on lubatud üksnes kuritegude tõkestamiseks ja uurimiseks ning avaliku julgeoleku tagamiseks;
- komisjon kasutaks õigusaktide ühtlustamisel ka võimalust ajakohastada viidet kohaldatavale andmekaitseraamistikule, st asendada viide nõukogu raamotsusele 2008/977/JSK viitega politseidirektiivi kohaldatavusele.

[29] ELT L 210, 6.8.2008, lk 12–72.

Edasised sammud

2018. aasta novembris algatas komisjon teostatavusuuringu Prümi raamistiku tuleviku kohta[30]. Uuringu käigus hinnati, kas järgmiste muudatuste tegemine on tehniliselt, tegevusalaselt ja juriidiliselt teostatav: tehnilise arhitektuuri muutmine, isikuandmete ja juhtumitega seotud andmete tõhusam vahetamine pärast seda, kui päringutabamus süsteemis on kinnitust leidnud, sealhulgas uute andmeliikide kasutamine, ning andmetöötluse parandamine ja Prümi sidumine teiste ELi keskandmebaaside ja koostalitlusvõime lahendustega. Uuringu tulemusi arvesse võttes kaalub komisjon seadusandliku ettepaneku esitamist, et näha ette läbivaadatud ja ajakohastatud õiguslik raamistik, ning selle ettepaneku raames avaneb ka võimalus teha vajalikud muudatused ühtlustamiseks politseidirektiiviga 2021. aastal.

6) Nõukogu otsus infotehnoloogia tollialase kasutamise kohta

Nõukogu 30. novembri 2009. aasta otsusega 2009/917/JSK infotehnoloogia tollialase kasutamise kohta[31] on loodud tolliinfosüsteem, et aidata kaasa siseriiklike õigusaktide tõsiste rikkumiste ennetamisele, uurimisele ja kohtulikule menetlemisele, kiirendades andmete kättesaadavust ning suurendades seega tolliametite tegevuse tõhusust. Sellele keskselе süsteemile on juurdepääs liikmesriikide asutustel, Europolil, Eurojustil ja Euroopa Komisjonil.

Politseidirektiiviga vastavusse viimine

Nõukogu raamotsus 2009/917/JSK tuleks politseidirektiiviga vastavusse viia järgmistes aspektides:

- seoses „tõsiste rikkumistega“, mille suhtes nõukogu otsust kohaldatakse;
- selgitada andmete kogumise ja salvestamise tingimusi ning näha ette, et andmeid võib tolliinfosüsteemi sisestada ainult juhul, kui on põhjendatult alust arvata, eelkõige varasema ebaseadusliku tegevuse põhjal, et asjaomane isik on toime pannud, parajasti paneb toime või kavatseb toime panna kuriteo;
- sätestada lisanõuded andmetöötluse turvalisusele ja viia ettenähtud turvameetmete loetelu kooskõlla politseidirektiivi artikliga 29, nt lisades süsteemi taastamist, töökindlust ja terviklust puudutavad nõuded;
- näha ette, et tolliinfosüsteemis salvestatud andmeid võib hiljem töödelda muudel eesmärkidel kui see, milleks need andmed koguti, üksnes politseidirektiivis sätestatud tingimustel;
- näha ette, et kui isikuandmeid töödeldakse nõukogu otsuse 2009/917/JSK kohaselt, kohaldatakse selle suhtes määruse (EL) 2018/1725 artiklis 62 sätestatud koordineeritud järelevalve mudelit.[32] Otsus 2009/917/JSK on ainus allesjäänud

[30] Uuring Prümi otsuste kohase teabevahetuse parandamise teostatavuse kohta: lõpparuanne (https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6c877a2a-9ef7-11ea-9d2d-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-130489216); tehniline aruanne (https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3236e6ae-9efb-11ea-9d2d-01aa75ed71a1/language-en); kulude-tulude analüüs (https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/503f1551-9efc-11ea-9d2d-01aa75ed71a1/language-en).

[31] ELT L 323, 10.12.2009, lk 20–30.

[32] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39–98).

õigusakt, mis näeb ette, et järelevalvet isikuandmete töötlemise üle teeb ühine järelevalveasutus, mis on nüüdseks aegunud;

- ajakohastada üldine viide nõukogu raamotsusele 2008/977/JSK ja asendada see viitega politseidirektiivi kohaldatavusele. Sätted, mis kattuvad politseidirektiiviga, (nagu näiteks määratlused või sätted, mis käsitlevad andmesubjektide õigusi või kohtulike õiguskaitsevahendite kättesaadavust ja vastutust) tuleks välja jätta, kuna need on aegunud ja üleliigsed. Viited nõukogu raamotsuse 2008/977/JSK konkreetsetele sätetele tuleks ajakohastada ja asendada viidetega politseidirektiivi vastavatele sätetele.

Edasised sammud

Komisjon esitab nõukogu otsuse 2009/917/JSK sihipärase muudatusettepaneku 2021. aasta esimeses kvartalis.

7) Vastastikuse õigusabi leping Jaapaniga

Politseidirektiiviga vastavusse viimine

Euroopa Liidu ja Jaapani vahelise kriminaalasjades antava vastastikuse õigusabi lepingu[33] läbivaatamine tõi päevavalgele mitu valdkonda, kus kehtivaid kaitsemeetmeid oleks vaja parandada. Kaaluda tuleks muudatusi järgmistes valdkondades:

- sätted, mis käsitlevad andmete kvaliteeti ja turvalisusküsimusi;
- isikuandmete eriliikide töötlemise suhtes kohaldatavad kaitsemeetmed;
- andmesubjektidele kättesaadavad õiguskaitsevahendid ja järelevalvenormid;
- andmete edasisaatmise piirangud;
- andmete säilitamise ja dokumenteerimise reeglid.

Edasised sammud

Seetõttu teavitab komisjon Jaapani ametiasutusi sellest, et võib tekkida vajadus lepingut muuta, ja menetlusest, millega sellesse lisada tõhusamad andmekaitsemeetmed, mis on kooskõlas politseidirektiiviga. Eesmärgiks on esitada nõukogule soovitus 2021. aasta esimeses kvartalis.

8) Euroopa uurimismääruse direktiiv

Isikuandmeid töödeldakse ka vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiivile 2014/41/EL (mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades),[34] millega kehtestatakse raamistik Euroopa uurimismääruste väljaandmiseks, edastamiseks ja täitmiseks.

Politseidirektiiviga vastavusse viimine

Direktiiv 2014/41/EL tuleks politseidirektiiviga vastavusse viia järgmistes aspektides:

- selgitada, et selle direktiivi kohaselt kogutud isikuandmete töötlemine muudel eesmärkidel kui see, milleks need andmed koguti, on lubatud üksnes politseidirektiivi

[33] ELT L 39, 12.2.2010, lk 20–35.
[34] ELT L 130, 1.5.2014, lk 1–36.

artiklis 4 või artikli 9 lõikes 1 või isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 6 sätestatud tingimustel, nt kustutades artikli 20;

- komisjon ajakohastab üldise viite nõukogu raamotsusele 2008/977/JSK ja asendab selle viitega politseidirektiivi kohaldatavusele ning lisab viite selle kohta, et kui Euroopa uurimismäärusega seotud isikuandmeid töödeldakse muus kui kriminaalmenetluses, siis kohaldatakse töötlemise suhtes isikuandmete kaitse üldmäärust.

Edasised sammud

Komisjon esitab direktiivi 2014/41/EL sihipärase muudatusettepaneku 2020. aasta viimases kvartalis.

9) Direktiiv, mis käsitleb teabevahetust liiklusohutusnõuete rikkumise kohta

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/413 (millega hõlbustatakse piiriülest teabevahetust liiklusohutusnõuete rikkumise kohta)[35] eesmärk on tagada kõigi liiklejate kaitse kõrge tase liidus, hõlbustades piiriülest teabevahetust liiklusohutusnõuete rikkumise kohta. Direktiiviga on ette nähtud, et liikmesriikide ametiasutused annavad juurdepääsu üksteise sõidukiregistritele elektroonilise infosüsteemi kaudu, mille abil saab kindlaks teha arvatava mitteresidendist õigusrikkuja, st sõiduki omaniku või valdaja, ning sel viisil hõlbustab direktiiv karistuste täideviimist liiklusohutusnõuete rikkumise eest.

Politseidirektiiviga vastavusse viimine

Direktiiv (EL) 2015/413 tuleks politseidirektiiviga vastavusse viia järgmistes aspektides:

- lisada sõnaselge viide politseidirektiivi kohaldatavusele, kui liiklusohutusnõuete rikkumist käsitatakse kuriteona. Pidades silmas, et direktiivi peamine eesmärk on tagada liiklejate kaitse kõrge tase, tugineb see ELTL artikli 91 lõike 1 punktile c (meetmed transpordi ohutuse tõhustamiseks) ja praegu on selles osutatud, et kohaldatakse direktiivi 95/46/EÜ andmekaitsesätteid. Samas on direktiivi eesmärk hõlbustada karistuste määramist liiklusohutusnõuete rikkumiste eest, mida mõnedes liikmesriikides käsitatakse väärteona ja mõnedes kuriteona. Esimesel juhul asendas isikuandmete kaitse üldmäärus direktiivi 95/46/EÜ ja korrektse õigusraamistiku kohaldamine isikuandmete töötlemise suhtes on tagatud. Teisel juhul on liikmesriikidel võimalus kohaldada otsuse 2008/615/JSK andmekaitse erisätteid, nagu on märgitud direktiivi põhjenduses 23. Juurdepääs selle otsuse kohaselt vahetatavatele andmetele ja nende andmete hilisem töötlemine peab olema kooskõlas politseidirektiiviga ning selleks tuleb lisada selge viide politseidirektiivi kohaldatavusele nendel juhtudel (vt punkt 5 eespool);

- sätete kooskõlla viimisel politseidirektiiviga tuleks tagada, et kohustus saata teatis sõiduki omanikule või valdajale või muule tuvastatud isikule, keda kahtlustatakse liiklusohutusnõuete rikkumises, kui algatatakse uurimine või süüdistuse esitamine, ning anda neile konkreetset teavet ei piira politseidirektiivi artiklis 13 sätestatud õigust teabele.

Edasised sammud

[35] ELT L 68, 13.3.2015, lk 9–25.

Direktiivi artikli 11 kohaselt pidi komisjon andma Euroopa Parlamendile ja nõukogule aru kõnealuse direktiivi kohaldamise kohta 2016. aasta novembriks. Pärast direktiivi hindamist 2016. aastal[36] avaldas komisjon 15. märtsil 2019 esialgse mõjuhinnangu (tegevuskava)[37], mis oli esimene samm direktiivi läbivaatamisega seotud mõjuhindamise protsessis. Komisjon esitab seadusandliku ettepaneku, sealhulgas vajalikud muudatused direktiivi vastavusse viimiseks politseidirektiiviga[38], 2021. aasta lõpuks.

10) Broneeringuinfo kasutamise direktiiv

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiviga (EL) 2016/681, mis käsitleb broneeringuinfo kasutamist terroriaktide ja raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks[39], on kehtestatud lennuettevõtjatele kohustus edastada rahvusvahelistel lendudel reisijate broneeringuinfo Euroopa Liidu liikmesriikide pädevatele asutustele. Samuti on selle direktiiviga ette nähtud tingimused, mida liikmesriikide ametiasutused peavad järgima, kui nad tutvuvad broneeringuinfo andmetega ja töötlevad neid terroriaktide ja raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks, uurimiseks ja nende eest vastutusele võtmiseks.

Politseidirektiiviga vastavusse viimine

Broneeringuinfo direktiivi kohta on Euroopa Liidu Kohtusse esitatud eelotsusetaotlus,[40] uurimaks direktiivi vastavust põhiõiguste harta artiklitele 7 ja 8 ning artikli 52 lõikele 1. Komisjon hindab, kas broneeringuinfo direktiivi andmekaitsealaseid sätteid on vaja muuta, võttes arvesse kohtu otsust.

Edasised sammud

Broneeringuinfo direktiivi artikliga 19 on ette nähtud, et komisjon peab läbi vaatama kõik direktiivi aspektid ning esitama aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule 25. maiks 2020. Võttes arvesse direktiivi läbivaatamise tulemusi ja kohtu otsust asjas C-817/19, kaalub komisjon, kas seadusandliku ettepaneku esitamine direktiivi muutmiseks on vajalik ja asjakohane. Komisjon algatas broneeringuinfo direktiivi rakendamise analüüsi 2019. aasta viimases kvartalis.

---

36 Komisjoni talituste töödokument, milles hinnatakse piiriülest teabevahetust liiklusohutusnõuete rikkumise kohta, (SWD(2016) 355 final) ning komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule direktiivi (EL) 2015/413 (millega hõlbustatakse piiriülest teabevahetust liiklusohutusnõuete rikkumise kohta) kohaldamise kohta (COM(2016) 744 final).

37 Esialgne mõjuhinnang: karistuste piiriülese täideviimise direktiivi läbivaatamine (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2019-1732201_en).

38 Ühtlustamisel võetakse arvesse ka muudatusi, mis on vajalikud viimaks direktiivi vastavusse isikuandmete kaitse üldmäärusega ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiviga 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37–47).

39 ELT L 119, 4.5.2016, lk 132–149.

40 Kohtuasi C-817/19, *Ligue des droits humains*, menetlus on käesoleva teatise vastuvõtmise ajal pooleli.